

Iskolai értesítők. *Rózsay Emil*: Pozsony és környéke nagylepkéinek jegyzéke. A pozsonyi kir. kath. főgymnasium 1878. évi értesítőjében.

A magyarországi Kárpát-egylet évkönyve V. évfoly. *Geyer G. Gyula*: Állatphaenologiai adatok. Coleoptera. 14—50 l.

Erdélyi Gazda. 1878. évf. *Dr. Szaniszló Albert*: Szőlőink betegsége (*Phytopsus vitis*, szőlőatka), máj. 31. 22. sz.

Vegyesek.

Az erdélyi Múzeum-Egylet 1878. márcz. 6-án tartott közgyűlé-éből.

A természetrajzi osztályok jelentései.

I. Állattani osztály.

Tisztelt múzeum-egyleti közgyűlés! Egyletünk állattani gyűjteményének a lefolyt 1878. évben történt gyarapodásáról van szerencsém a következő jelentést tenni.

1. Gyűjtés, illetőleg az intézetben történt kikészítés által a következő tárgyakkal gyarapodott gyűjteményünk:

- a) 5 db szeszenben conservált emlőssel,
- b) 1 „ kitömött madárral.
- c) 47 „ csonttani készítménnyel.

2. Ajándékozás útján nyert gyűjteményünk Rosenberger Salamon és Pongrátz Károly uraktól egy-egy madarat, melyek közül ritkasága miatt különösen érdekes és értékes a Rosenberger ur által ajándékozott albinoticus rigófióka, mely a bácsi erdőben került kézre.

3. Az állattani intézetnek volt tanársegéde dr. Dezső Béla ur a nyári szünet alatt Triestben tartózkodván az igazgató választmánytól 200 frton nyert tengeri állatok gyűjtésére, mely megbízatásnak a nevezett eredménydús buzgalommal felelt meg, a mennyiben a leltárba foglalt részletes kimutatás szerint számos példányokban összesen 132 fajt képviselő, különböző körökbe s osztályokba tartozó tengeri állatot gyűjtött, melyek a tengeri fauna képviselőiben eddigelg felette szegény gyűjteményünknek rég óhajtott s igen becses darabjait képezik.

4. Néhai Kováts Gyula kitünő tudósunk örökösétől 400 frton vásárolt az igazgató választmány 217 nemben 1251 faj által képviselt Hymenoptera-ból, 99 nemben 317 faj Diptera-ból s 82 nemben 267 faj Hemiptera-ból álló gyűjteményt, mely gyűjteményünknek a nevezett rovarrendekben való szegényeége miatt valóban hézagot pótol, az erdélyi múzeum-egyletnek pedig egyszersmind alkalma nyílt a kegyelet-adóját némileg leróni Erdély egy nagytrörő természettudosa iránt, ki élte javában s működésének delelőpontján oly végzeteljes szomorú sorsban részesült, midőn annak hagyatékából emléket szerzett magának.

Nem zárhatom be jelentésemet a nélkül, hogy meg ne említsem, miszerint gyűjteményünk a nemzetek culturaí versenyének fényes színhelyén, a párisi világtárlaton két figyelemre méltott tárgya, az oncsászai s pesterei barlangok ásatag medvéi által, úgy hiszem méltón s diszesen volt képviselve.

A Tekintetes közgyűlésnek

Kolozsvárt, 1879. márczius 6.

alázatos szolgálja,

Dr. Entz Géza

egyet. ny. r. tanár s az állatgyűjtemény főnöke.

2. Növénytani osztály.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

A növénytár ezen évben is gyarapodott.

Gróf Batthyány Béla ur vasmegeyi és svájezi, Kunszt János ur nógrádmegeyi, Simkovics Lajos ur délmagyar, alföldi és biharmegyei növényeket küldöttek gyűjteményeink számára. Ezen küldemények becsesek és meleg köszönetet érdemelnek.

Walz Lajos ur m. kir. tud. egyetemi főkertész, ajánlatomra, a mélyen tisztelt választmánytól anyagi támogatást nyert és az eddig herbariumunkban nem képviselt görgényi vidékről hozott növényeket.

Vétel utján szereztettek: „Wittrock et Nordstedt“ *Algae aquae dulcis exsiccatae* négy füzete; ezen gyűjtemény csak kritikailag revideált növényeket tartalmaz és azért algologiai tanulmányoknál egy igen fontos segédeszköz.

A folyó munkák rendesen végezettek; a m. k. tud. egyet. növénytani intézet szolgálja Farkas Kálmán a növények mérgezését és felragasztását szokott buzgalommal végezte, a növények rendezésénél Dr. Mika Károly ur kir. növénykerti tanársegéd velem együtt fáradozott.

Uj fajok az erdélyi muzeum növénytárára nézve.

[S. = Simkovics; W. = Walz.]

Anthriscus nemorosa (MB) Spr. Versec S. — *Aspidium angulare* Kit. Plavisevica S. Fancsal teteje W.

Coronilla emeroidea Boiss. Plavisevica S. — *Corispermum orientale* Lam. Rákos S. — *Crucianella oxyloba* Janka Svinica S.

Digitalis ambigua Murr. Görgény, Űvegsüri Köszikla W.

Epilobium Lamyi F. Schultz N.-Várad S. — *Equisetum silvaticum* Borszék S. Fancsal teteje W. — *Euphorbia Myrsinites* Inter Drenková et Svinica S.

Jasione Jankae Neir. Vaskapu Rumaniáb. S

Linum panonicum Kern. Kapun-Korny Grebenac mellett S. — *Lythrum scabrum* Simk. Inter Torda et Bakonyuszeg Biharm. S.

Onobrychis arenaria (Kit) DC. Rákos S.

Phleum montanum C. Koch Drenkova, Treskovachegy S. — *Phyteuma confusum* Kern. Alp. Sarko S. — *Pirus nivalis* Jacq. Lipótmező S.

Rumex bihariensis Simk. N.-Várad S. — *R. confusus* Simk. N.-Várad S. — *R. palustroides* (R. palustri $\times$ silvestris) Simk. N.-Várad S. — *R. stenophylloides* Simk. N. Rabé S.

Sagina ciliata Fries N.-Várad S. — *Symphytum angustifolium* Kern. Pilis Csaba S.

Verbascum glabratum Friv. Svinica S. — *V. Hinkelii* Friv. Borszék S. — *V. Kanitzianum* Simk. et L. Walz Toplica W. — *Vicia biennis* L. (V. cumana Hazsl.) Kardszag. S.

Woodsia hyperborea R. Br. Ilva W.

A muzeumi növénytár a m. é. jelentés szerint 7606 faj és 58,086 példányból állott, ezen évben 7632 fajt és 59,493 példányt birunk.

Dr. Kanitz Ágost, m. k. egy. r. ny. tan.
mint az erd. muzeum növénytani oszt. főőre.

3. Ásvány- és földtani osztály.

Tisztelt közgyűlés! Az ásvány-földtani gyűjtemények állapotáról és gyarapodásáról, valamint az elmúlt év folytán ezen osztályban végzett munkálatokról van szerencsém következőket jelentetni.

Az ásványgyűjtemény rendezése és felállításáa befejeztetvén, az elmúlt évben a kőzetgyűjtemény szakszerű rendezése került sorra; ezen munkálat jelenleg folyamatban van s miután évről-évre gyűl még új anyag, előreláthatólag több időt fog igényelni annak teljes befejezése.

A kőzetgyűjtemény mellett tervbe vétetett egy iparműtani erdélyi ásvány- és kőzetgyűjteménynek is felállításáa; ez azonban a kellő anyag és tér hiánya miatt egyelőre csak igen szerény mértékben fog eszközölhető lenni, annál inkább, mivel a muzeumegyelet részéről 1877. octóberben történt felhívásnak ilyen gyűjteményhez való anyagoknak beküldésére eddigelé nem lett semmi eredménye. Nem is marad hátra egyéb, minthogy a gyűjtemények őrei a nyár folytában tenni szokott földtani kirándulásaik alkalmával maguk gyűjtsék össze lassanként a szükséges anyagot, s ezt a mult években nem is mulaszták el megtenni. Egyelőre annyi anyag még is együtt van már, a mennyi egy ilyenmü gyűjtemény felállításának szerény kezdeményezésére szükséges lesz, s ide számíthatók főkép azon ásvány- és kőzetpéldányok, melyek a kolozsvári nőgyelet által 1877. végén rendezett műipar és történelmi kiállításon be voltak mutatva.

A földtani teremben Dr. Herbich Ferencz segédőr ur két szekrényben kiállította az erdélyi Érczhegységben általa a mult években gyűjtött szép kőzeteket. Gyűjteményeink gyarapodása a következő:

a) Ajándékozás útján:

Herepey Károly nagy-enyedi ref. coll. tanár urtól 16 db örvénykő (Arago-nit) a korondi sósforrásokból.

Bokros Elek országgy. képviselő urtól 1 gyönyörű példány hallenyomat dá-citnfában Esztényről (Szolnok-Dobokam.)

Gr. Eszterházy Kálmán főispán urtól 1 db mésztufa által bekérgezett bokor a dombháti-fürdő forrásából.

Torma Károly egyet. tanár urtól 1 db Muscovit hatszögü nagy kristályle-meze pagmatitos granitban, Radegundból.

A szolcsvai gör. kath. esperestől 2 db írásgránit, 1 db Hämaitit (vörösvas-réz), 1 db Markasit és 1 db graphitos pala Szolcsva vidékéről.

b) Vásárlás útján:

2 db Pyrit és Markasit, Nagybányáról.

c) Gyűjtés útján;

Dr. Herbich Ferencz segédőr ur az Aranyos mentében és az Erczhegységben folytatván földtani kutatásait körülbelül 500 db kőzettel és 200 db kövülettel szaporitá gyűjteményünket.

Magam az elmúlt nyáron tett kirándulásaimon 20 db ásványt és 300 db kőzetet meg kövületet gyűjtöttem az egyesült Szamos mentében és a Szilágy-ságban.

Itt kiemelhetem azt is, hogy ásványgyűjteményünknek a rendezésnél kiküszöbölt feles példányaiból a n.-kőrösi felsőbb leánytanodának 150 darabot aján-dékoztunk.

A gyűjteményeinkben felhalmozott anyagnak tudományos földolgozása a mult évben is szorgalmasan folyt, a miről egyetünk, a helybeli orv. term. tud. társulat és több más hazai tudományos társulat kiadványaiban megjelent jelentések, közlemények és dolgozatok tanuskodnak. Különösen ki kell emelnem itt Erdély kőzet- és kövületlehelhelyeinek igen gyakorlati térképét, melyet Dr. Herbich Ferencz segédőr ur a földtani gyűjteményben foglalt gazdag anyagnak könnyű és gyors áttekinthetése végett készítet.

Ha végül hozzácsatolom még azt, hogy a mult nyáron a bécsi földtani intézetnek két jeles geologja, K. M. Paul és E. Tietze, továbbá a bonni egyetemnek kitűnő mineralogia tanára, vom Rath Gerő egy-egy napot szenteltek erdélyi gazdag földtani gyűjteményeink megtekintésére s egyes tárgyakkal behatóbb megvizsgálására, továbbá, hogy Dr. Herbich Ferencz őrségéd ur az említett két geologot, magam pedig vom Rath tanárt kalauzoltuk erdélyi tudományos utjokban, úgy számot adtam minden fontosabb mozzanatról, mely osztályunkon belül megtörtént.

Kolozsvárt, 1879. évi márczius hó 6-án.

Dr. Koch Antal

mint az erd. muz. egyll. ásv. földt. gyűjtem. főőre.

Szakosztályi ügyek.

Jegyzőkönyvi kivonatok a szakülésekről.

a) 1879 január 24-én Dr. Entz Géza elnöklete alatt az ülés tárgyai voltak. 1. Dr. Koch Antal Kolozsvár vidéke forrásviszonyainak egy érdekes példája (Lásd a jelen számban) 2. Dr. Entz Géza fölolvasta Dr. Dezső Béla előleges közleményét a Tethya lyncurium sarjfejlődéséről (L. a jelen számban). 3. Tömösváry Ödön: A Vipera Ammodytes előfordulásáról hazánkban. (L. a jelen számban).

b) 1879 február 13-án. Dr. Entz Géza elnöklete alatt az ülés tárgyai voltak: 1. Dr. Primics György: Egy geologiai kirándulás a beregmegegyei andesit-hegységbe (L. a jelen számban). 2. Mártonfi Lajos: Új adatok Rodna ásványainak jegyzékéhez. (A jövő számba jó). 3. Tömösváry Ödön: A Piatra alba mészkőve. Erdély délnyugoti határhegységében a Vlegyásza közvetlen szomszédságában emelkedik festői alakban a „Piatra alba“ (fehérkő) mint egy 5110 lábnyi magosban a tenger színétől; nyugoti oldala csaknem függőlegesen áll, míg a keleti rész lankás és fenyővel benőtt hegygerinczben folytatódik; északi oldala a Vlegyásza meredek talpával függ össze, míg déli részét a Valea